

Kvalitetsrapport for skolene i Agdenes 2017



– TRYGGHET – TRIVSEL – MESTRING – LÆRING –



Agdenes kommune

— saga og framtid —

Drøftet i kommunestyret 15.november 2017

Innhold

Innledning.....	3
Sammendrag.....	4
Bakgrunn	5
Rapportens oppbygging.....	6
Evaluering og kvalitetsvurdering	6
Nasjonale måleindikatorer.....	7
Gjennomføring av opplæringen.....	7
Analyse av gjennomføringen i en lokal kontekst	9
Læringsmiljø	9
Læringsmiljø målt på 7.trinn	9
Læringsmiljø målt på 10.trinn	10
Analyse av læringsmiljøet i en lokal kontekst	11
Mobbing.....	11
Motivasjon, mestring og læringsmiljø	12
Læringsresultat	13
Nasjonale prøver	14
Eksamensresultat	15
Grunnskolepoeng	16
Analyse av læringsresultatene i en lokal kontekst	17
Lokale måleindikatorer	17
Fokusområdene i Agdenes	18
Det hele mennesket.....	18
Vurdering av <i>Det hele mennesket</i> i en lokal kontekst	19
Lokalsamfunnet.....	20
Vurdering av <i>Lokalsamfunnet</i> i en lokal kontekst.....	21
Skrijving.....	21
Vurdering av <i>Skrijving</i> i en lokal kontekst.....	23
Nasjonale endringer som påvirker skolene	23
Avslutning og konklusjon	25
Kilder:.....	27

Innledning

Opplæringsloven pålegger skoleeier å ha et forsvarlig kvalitetssystem som skal vurdere elevenes utbytte av opplæringen og sørge for at lov og forskrifter følges. Det skal utarbeides en årlig rapport som omhandler tilstanden i grunnskolen, og som skal drøftes av skoleeier, dvs. kommunestyret (Opplæringsloven § 13-10).

Loven sier at rapporten skal gi informasjon om *læringsresultat, læringsmiljø* og om *gjennomføringen av opplæringen* (dvs. frafall i videregående opplæring). I tillegg inneholder rapporten evaluering av *Kvalitetsplan for skolene i Agdenes 2016 – 2020* sine fokusområder;

- Skrivning
- Det hele mennesket
- Lokalsamfunnet

Rapportens innhold bygger på tall og statistikk (kvantitative data) fra Skoleporten.no og fortellinger fra skolene (kvalitative data). Tall og statistikker er relativt verdiløse om de ikke forstås ut fra den lokale konteksten og de forutsetningene som foreligger i kommunen. Analyser av dagens tilstand kan medføre endringer for å innfri sentrale og lokale målsettinger. Rapporten har til hensikt å gjøre analyser av dagens tilstand og vurderer om det er behov for justeringer av mål eller tiltak, for å øke kvaliteten på elevenes læring.

Lensvik, oktober 2017

Eva Sæther

Assisterende rådmann/Kommunalsjef oppvekst og kultur

Sammendrag

De fleste elevene i Agdenes trives godt på skolen, selv om det fortsatt er for mange elever som sier at de mobbes. Det gjøres et systematisk og kontinuerlig arbeid i alle klasser for at elevene skal ha et trygt og godt psykososialt læringsmiljø, men skolene kan ikke bekjempe mobbingen alene. Det er viktig at hele nærmiljøene bidrar; foreldre, naboer, trenere, politikere osv. Alle må støtte opp om skolens arbeid ved å forfekte gode holdninger, være raus og tydelig markere når noe er urett.

Læringsresultatene for elevene som går ut av 10.trinn i Agdenes har i mange år vært høyere enn landsgjennomsnittet, i år har vi sett en nedgang, uten at det nødvendigvis betyr at trenden har snudd. Det vet vi først etter noen år. Resultatene fra *de nasjonale prøvene* føyer seg også inn i trendene vi har sett tidligere år, ved at elevene på 5.trinn skårer litt under landsgjennomsnittet, mens elevene på 8. og 9.trinn skårer over landssnittet. For Agdenes, som har veldig små elevkull, kan en ikke legge for stor vekt på enkelte år ettersom små endringer vil gi store utslag. Skal vi kunne støtte oss til tall og statistikker må vi se etter trender over flere år.

Etter at Agdenes i noen år har slitt med høyt frafall fra videregående skole, ser vi av de siste to årene er dette kanskje er i ferd med å bedre seg. Gjennom målrettet arbeid med de grunnleggende ferdighetene hos elevene, og tidlig innsats, håper vi å beholde denne gledelige utviklingen i årene framover.

Mølnbukt barnehage og skolebygningene i kommunen begynner å bli slitte og gamle. Av den grunn ble det gjort en gjennomgang av bygningsmassene ved Arkitektfirmaet *Kvadrat* i 2016, som konkluderte med at de var både pedagogisk og teknisk utdaterte. Kommunestyret valgte gjennom Handlingsprogram og Budsjett for 2017 å vurdere skolestrukturen i kommunen. Med utgangspunkt i utredningen, som ble gjennomført av *Ressurssenter for omstilling i kommunene (RO)*, besluttet kommunestyret i juni å beholde dagens struktur. I samme vedtak ble det bestemt at det skal settes i gang forprosjekter for å vurdere bygging av ny Lensvik skole og Mølnbukt barnehage. I Kommunestyret den 6.september ble administrasjonen gitt mandat til å starte forprosjektene.



Bakgrunn

Alle barn mellom 6 og 16 år har rett og plikt til grunnskoleopplæring når de oppholder seg mer enn tre måneder i Norge. Vi har vi to grunnskoler i kommunen. Lysheim er en fådelt 1.-7.skole som ligger i Vassbygda i ytre del av Agdenes, og Lensvik er en fulldelt 1.-10. skole som ligger i kommunesenteret. Så godt som alle elevene har gått i en tilstøtende barnehage når de begynner i første klasse. Når elevene er ferdig med grunnskolen har de krav på plass i en videregående skole, men det er et frivillig tilbud. Agdenes har ingen egen videregående skole. De fleste elevene pendler til videregående skoler i Orkdal, Meldal eller Bjugn.

Elevtallet på både Lysheim og Lensvik har falt mye de siste årene. Ved skolestart nå i 2017 hadde Lysheim skole 26 elever og Lensvik skole 151 elever (102 på b.trinn og 49 på u.trinn). I beregninger for de kommende årene vil Lysheim stabilisere seg på et elevtall rundt 27-30 elever, mens Lensvik skole vil ha et elevtall litt i underkant av 150.

Antall lærere i forhold til antall elever, ligger litt over sammenlignbare skoler i fylket. Læringsresultatene i Agdenes har jevnt over vært gode, noe som kan ha sammenheng med bemanningen. Kommunen har stort sett hatt god dekning av kvalifiserte lærere. Men, etter regjeringens beslutning i 2015, om å heve kompetansekravene for basisfagene norsk, matematikk og engelsk – med tilbakevirkende kraft, fikk vi nye utfordringer. De siste årene har det i tillegg vært færre kvalifiserte søkere til stillingene enn tidligere. Lysheim skole har vært spesielt vanskelig å bemanne. Det betyr at skal vi holde oss med kvalifiserte lærere i framtiden, er det viktig å tilby attraktive vilkår og videreutdanne lærere i henhold til kommunens egen *Kompetanseplan for skolene i Agdenes 2016-2020*. Rekrutteringen må pågå til tross for kommunesammenslåingen i 2020.

Det er *Opplæringsloven* med dens forskrifter som legger grunnlaget for innholdet i skolene. *Kunnskapsløftet* (2006), som er en av forskriftene, har læreplaner og mål som regulerer innholdet i skolen. Utdanningsdirektoratet pålegger kommunene å gjennomføre nasjonale prøver for å kartlegge elevenes grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk på noen utvalgte klassetrinn. Ved utgangen av 10.trinn måles elevenes samlede kompetanse gjennom standpunkt karakterer i hvert fag, samt i en muntlig og en skriftlig eksamen. I vår kommunale *Kvalitetsplanen for skolene i Agdenes 2016-2020* utdypes lokale mål og tiltak.



Rapportens oppbygging

I det følgende gjennomgås årsaken til denne *evaluering og kvalitetsvurdering* av kommunens skoler. Deretter presenteres resultatene innen de tre områdene som opplæringsloven krever av rapporten; *Gjennomføring av opplæringen, Læringsmiljø, Læringsresultat*. Hvert område beskrives generelt med tall og statistikk, som deretter analyseres for å vurdere hva dette betyr i en lokal kontekst.

Etter den obligatoriske delen gjennomgås de lokale fokusområdene i *Kvalitetsplan for skolene i Agdenes 2016-2020; Det hele mennesket, Lokalsamfunnet, Skrivning*. Videre ser vi litt på sentrale endringer som vil påvirke skolene. Til sist kommer avslutning og konklusjon.

Evaluering og kvalitetsvurdering

Skoleeier er pålagt å ha et forsvarlig system for å vurdere om kravene i opplæringsloven og forskriftene følges. Skoleeier er kommunestyret. Vanligvis delegerer kommunestyret myndighet til administrativt nivå, som i Agdenes.

Det er opp til skoleeier å velge hvilket system man vil benytte for å kvalitetssikre driften, så lenge man rapporterer og følger opp gjennomføring av opplæringen, læringsmiljøet og læringsresultatene – og drøfter dette i kommunestyret.

Opplæringsloven - § 13-10. Ansvarsomfang

(...) Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-4. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret

Merknader fra Ot.prp. nr. 55 (2003–2004) til opplæringslovens § 13-10

(...)Skoleeigaren/styret skal stå fritt til å forme ut sitt eige system tilpassa lokale forhold. Departementet vil ikkje leggje føringar utover det at det etter forslaget er eit krav om at systemet for vurdering og resultatoppfølging er forsvarleg. Eit forsvarleg system er eit system som er eigna til å avdekkje eventuelle forhold som er i strid med lovverket m.m., og som sikrar at det blir sett i verk adekvate tiltak der det er nødvendig. (...)

Utdanningsdirektoratet

Skoleporten er et verktøy for vurdering av kvalitet i grunnopplæringen. Målet med Skoleporten er at skoler, skoleeiere, foresatte, elever og andre interesserte skal få tilgang til relevante og pålitelige nøkkeltall for grunnskoleopplæringen

Kvalitetsplan for skolene i Agdenes 2016-2020:

Denne Kvalitetsplanen for grunnskolen vil årlig evalueres som en del av Kvalitetsrapporten (rapport om tilstanden i grunnskolen, opplæringsloven § 13-10). Rapporten skal legges fram for kommunestyret og være gjenstand for diskusjon og refleksjon. På denne måten vil skoleeier være i bedre stand til å ta ansvar for kvaliteten; gjøre en kvalitetsvurdering og følge opp grunnskolen.

Planen har til hensikt å vise retning for de ansatte i skolene i Agdenes. Den skal også være kjent for politisk skoleeier og andre interessenter til skolene i kommunen.

I utarbeidelse av rapporten vil det være helt nødvendig at ansatte, elever og foreldreutvalg bidrar. Gjennom bred involvering vil kvaliteten heves. Systematiske tilbakemeldinger mellom nivåene i kommunen sørger for spredning og medskapning på veien mot en bedre skole.

Nasjonale måleindikatorer

Nedenfor presenteres Opplæringslovens § 13-10 sitt krav til vurdering og informasjon om:

- Gjennomføringen av opplæringen (jf. frafall i videregående opplæring)
- Læringsresultat
- Læringsmiljø

Gjennomføring av opplæringen

Et av de overordnede målene med opplæringen er at elevene i fremtiden skal delta i arbeid og samfunnsfelleskapet. Antallet elever som gjennomfører videregående opplæring og skaffer seg et yrke, vil da være en god indikator på om opplæringen har vært vellykket.

Det finnes 13 ulike utdanningsprogram elevene kan ta: fem studieforberevende og åtte yrkesfaglige. De studieforberevende programmene gir elevene generell studiekompetanse etter tre år i skole. På yrkesfag går elevene normalt to år i skole og er deretter lærlinger i bedrift i to år.

På nasjonalt plan er helse- og oppvekstfag det største yrkesfaglige utdanningsprogrammet på Vg1 med mer enn en fjerdedel av alle yrkesfagelevne høsten 2016. Teknikk og industriell produksjon og elektrofag kommer på andre- og tredjeplass med 17 og 14 prosent av yrkesfagelevne på Vg1. Studiespesialisering er det største av alle utdanningsprogrammene med 39 prosent av elevene på Vg1.

De siste årene har det vært stort fokus på frafallet i den videregående opplæringen og det økende antallet ungdommer som havner utenfor arbeidslivet. Dette medfører store samfunnsøkonomiske utgifter. Nasjonale myndigheter har satt stort press på både de videregående skolene og grunnskolene, for å begrense frafallet.

I Norge har man gode muligheter for å vende tilbake og fullføre opplæringen som voksne. 80 % av alle 30 åringer har fullført videregående skole. Svake prestasjoner i grunnskolen er den klart viktigste enkeltforklaringen på frafall i videregående opplæring. I tillegg har familiebakgrunn en indirekte effekt gjennom at elever som har foreldre med høyere utdanning, i gjennomsnitt får bedre karakterer i grunnskolen. Jenter fullfører i større grad enn gutter, og har i gjennomsnitt sterkere skoleprestasjoner i grunnskolen.

De fleste ungdommene fra Agdenes kommune tar videregående opplæring ved Meldal, Orkdal eller Fosen videregående skoler. Majoriteten velger yrkesfaglig studieretning, i motsetning til nasjonalt nivå. Elevene bruker ulik tid på å gjennomføre. Selv om noen «faller ut» begynner mange på igjen etter en tid.

Tall som Sør-Trøndelag Fylkeskommune opererer med etter endt Vg1 viser at frafallet fra Agdenes har vært relativt stort i noen år, spesielt kullet som gikk ut i 2011. Som vi ser av tabell 1 nedenfor har tallene bedret seg betraktelig de to siste årene. For elevkullet som gikk ut i 2016, er frafallet så lite at tallene er «hjemmelige,» og unntatt offentligheten, for at enkeltpersoner ikke skal kunne identifiseres.


Gjennomsnittstallene for de fire siste årene viser at avgangselevne fra Lensvik skole har høyere gjennomføring enn gjennomsnittet for andre ungdomsskoler i Orkdal/Øy regionen. Se tabell 2.

60 prosent av elevane på studieførebuande har foreldre med høgare utdanning.

På yrkesfag er delen 31 prosent.



Tabell 1: Prosentandelen elever som har fullført og bestått VG1 - fra Agdenes

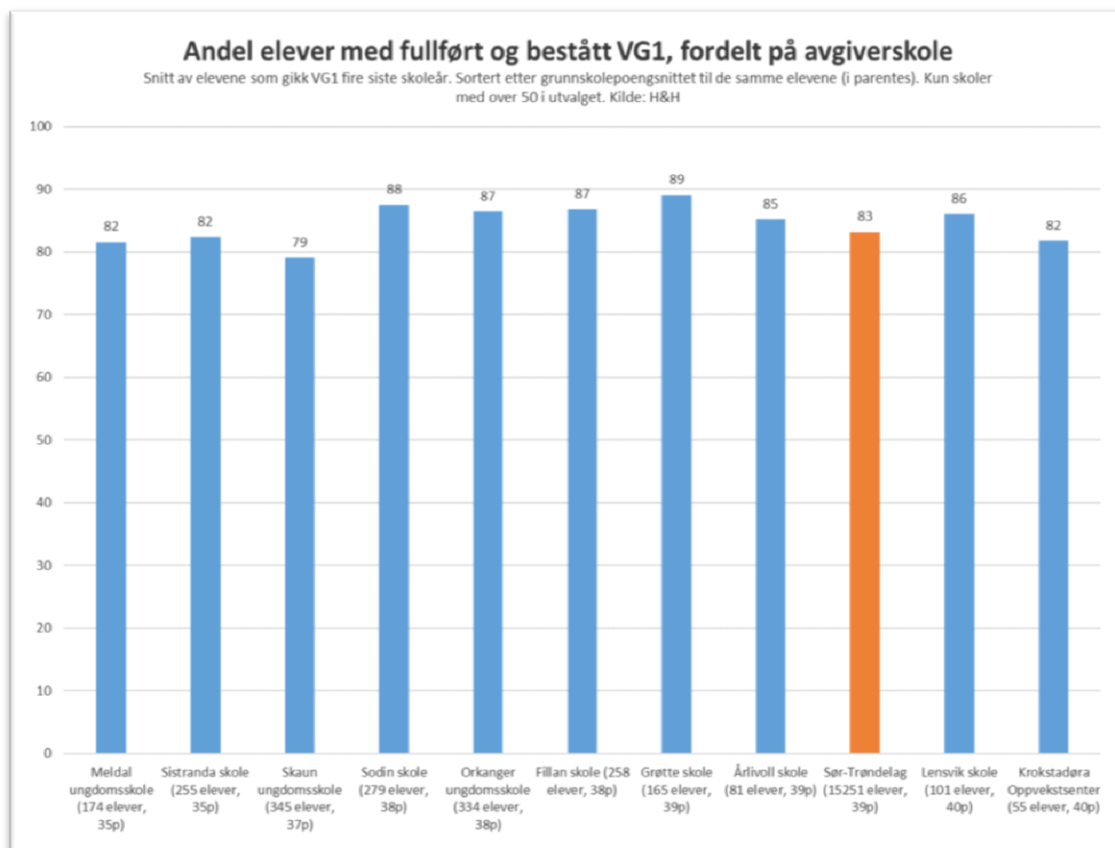
<ul style="list-style-type: none"> • 2009-2010: 88,6 % • 2010-2011: 77,3 % • 2011-2012: 85 % • 2012-2013: 80 % • 2013-2014: 91,3 % • 2014-2015: 86 % • 2015-2016: * 	 <p>Orkdal vidaregående skole</p>
--	---

* Frafallet er så lite at det er unntatt offentligheten – dvs. elever kan stå i fare for å bli identifisert
 Kilde: Sør-Trøndelag Fylkeskommune



I 2016 vart det inngått 19 800 nye lærekontraktar, ein auke på 7 prosent sidan 2012.

Tabell 2: Snitt av elevene som gikk ut VG1 for de fire siste skoleår, Orkdal/Øy regionen



Analyse av gjennomføringen i en lokal kontekst

Tallene fra Fylkeskommunen med status etter ett år på videregående (Vg1), viser at det varierer mye fra år til år, men har bedret seg sammenlignet med 2011-kullet. Det har vært færre «drop-outs» i de siste årene, men det fullstendige oversiktsbildet har vi uansett ikke før det har gått flere år.

Selv om Agdenes ikke har en egen videregående skole holder vi oss orientert om hvordan det går med våre ungdommer etter at de har avsluttet grunnskolen. Både rektor og kommunalsjef har møter og kontakt med fylkeskommunen og representanter fra den videregående opplæringen gjennom året, og overvåker situasjonen. I tillegg har fylkeskommunens oppfølgingstjeneste ansvar for oppfølging av de som har «droppet ut.»

Ettersom grunnskoleopplæringen er den viktigste suksessfaktoren for gjennomføring av videregående opplæring, må det være et godt argument og motivasjonsfaktor for fortsatt høyt trykk på tidlig og tilpasset innsats i barnehagene og skolene i Agdenes.

Læringsmiljø

Læringsmiljø målt på 7.trinn

Elevundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet viser at de fleste elevene på 7.trinn i Agdenes trives på skolen, i likhet med andre 7. klassinger i Norge. Men, antallet elever som føler seg mobbet er fortsatt for høyt.

Selv om vi jevnt over har lavere tall enn landsgjennomsnittet for dette årskullet, er det få områder som skiller seg vesentlig ut. Opplevelsen av *Mestring* og *Felles regler* trekker mest ned i forhold til snittet.

Vær oppmerksom på at nøkkeltallene er bedre jo høyere de er, bortsett fra mobbetallene – her er det best når de er så lave som mulig.

Tabell 3: Elevundersøkelsen 7.trinn

Indikatorer og nøkkeltall	Agdenes 2013-14	Nasjonalt 2013-14	Agdenes 2014-15	Nasjonalt 2014-15	Agdenes 2015-16	Agdenes 2016-17	Nasjonalt 2016-17
Trivsel	3,8	4,4	4,3	4,4	4,5	4,1	4,4
Støtte fra lærerne	4,2	4,3	4,5	4,4	4,3	4,1	4,4
Støtte hjemmefra	4,5	4,3	4,6	4,4	4,0	4,1	4,4
Faglig utfordring	3,1	3,9	3,8	4,0	3,9	3,9	4,1
Vurdering for læring	4,1	3,8	3,8	3,9	3,8	3,7	3,9
Læringskultur	3,9	3,8	3,8	4,1	3,7	3,9	4,1
Mestring	3,8	4,0	4,2	4,1	3,7	3,6	4,1
Motivasjon	3,9	3,9	3,7	4,0	3,9	3,7	4
Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,7	3,6	3,8	3,7	3,5	3,8
Felles regler	4,2	4,3	3,8	4,3	4,1	3,8	4,3
Mobbing på skolen	-	-	-	-	-	1,7	1,3
Fysisk læringsmiljø							
Innsats							
Andelen elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere	*	-	-	-	*	1,7	5,5

* Tallene er for små til å publiseres

- Brudd i tidsrekke. Tallene er ikke sammenlignbare med tidligere år

Læringsmiljø målt på 10.trinn

Elevene på 10.trinn i Agdenes skiller seg lite ut fra landsgjennomsnittet når de svarer på *Elevundersøkelsen*; de trives, er motiverte og opplever mestring. Det som trekker litt ned i statistikken for dette årskullet er opplevelsen av å bli mobbet. I tillegg opplever de å ha fått litt for lite *Faglige utfordringer* og *Yrkesveiledning*.

Vær oppmerksom på at nøkkeltallene er bedre jo høyere de er, bortsett fra mobbetallene – her er det best når de er så lave som mulig.

Tabell 4: Elevundersøkelsen 10.trinn

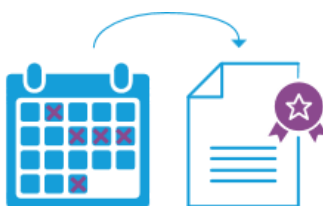
Indikatorer og nøkkeltall	Agdenes 2013-14	Nasjonalt 2013-14	Agdenes 2014-15	Nasjonalt 2014-15	Agdenes 2015-16	Agdenes 2016-17	Nasjonalt 2016-17
Trivsel	4,0	4,2	3,8	4,2	4,1	4,2	4,2
Støtte fra lærerne	4,1	3,9	3,6	4,0	3,9	4,0	4
Støtte hjemmefra	4,1	3,9	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0
Faglig utfordring	4,2	4,1	4,1	4,2	4,1	3,8	4,2
Vurdering for læring	3,4	3,2	3,0	3,2	3,2	3,3	3,3
Læringskultur	4,0	3,4	3,1	3,7	3,7	3,8	3,8
Mestring	3,9	3,9	3,7	4,0	4,0	4,0	4
Motivasjon	3,6	3,5	3,2	3,5	3,7	3,4	3,5
Elevdemokrati og medvirkning	3,0	3,2	2,9	3,2	3,5	3,2	3,3
Felles regler	3,7	3,8	3,5	3,9	3,9	3,9	3,9
Mobbing på skolen	-	-	-	-	-	1,6	1,3
Fysisk læringsmiljø							
Utdanning og yrkesveiledning	4,2	3,7	3,5	3,8	4,1	3,5	3,8
Andelen elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere	0,0	-	*	-	-	*	5,1

* Tallene er for små til å publiseres

- Brudd i tidsrekke. Tallene er ikke sammenlignbare med tidligere år

Det er sammenheng mellom fravær og karakterer.

Men ikke alle med høyt fravær får dårlige karakterer.



Analyse av læringsmiljøet i en lokal kontekst

Mobbing

Elevundersøkelsen ble publisert med prosenttall for første gang i år. Små elevkull som vi har i Agdenes, gir da dramatisk høye prosenttall. Mobbetallene resulterte i oppslag i *Dagbladet* med påfølgende destruktive diskusjoner i sosiale media, som rammet og stigmatiserte allerede sårbare elevgrupper. Skoleledelsen og kommunalsjef tok kontakt med Fylkesmannen for å få råd om hvordan situasjonen skulle håndteres. Rektorene og kommunalsjef fikk orientert og forklart hvilke tiltak vi har, til: elever, Foreldrenes arbeidsutvalg, Hovedutvalget for oppvekst og levekår, kommunestyret, lederne i kommunen m.fl.

Gjennom et godt samarbeid med både Fylkesmannen og lokalavisa, kan det nok konkluderes med at oppmerksomheten resulterte i konstruktive diskusjoner i etterkant. Det ble for øvrig sendt et brev via Fylkesmannen, til Utdanningsdirektoratet, for å gjøre dem oppmerksomme på disse uheldige konsekvensene av å publisere tall fra så små utvalg som hos oss. I andre sammenhenger unntas utvalg som er mindre enn 20 elever, offentligheten. Det burde vært gjort også i denne sammenhengen. Om våre innspill tas til etterretning gjenstår å se.

I Agdenes har vi de siste årene satt inn tiltak for å bedre elevenes læringsmiljø og få ned mobbingen. Programmet *Mitt valg*, i regi av *Lions* benyttes ved alle skolene og barnehagene i kommunen. *Mitt valg* er et program for utvikling av godt læringsmiljø og læring av sosial og emosjonell kompetanse. Gjennom systematisk jobbing med læringsmiljøet ønsker vi alle økt trivsel og læring, og minimalt med mobbing.

I februar kom Kunnskapsdepartementet med et endringsforslag til Opplæringsloven, Prop. 57 L (2016–2017). Lovendringen trådte i kraft fra 1. august 2017 og stiller andre og skjerpene krav til skolene. I Agdenes har skolene utarbeidet en egen plan for implementering av lovendringene. Den skal sikre at alle ansatte i skolene forstår hvilke plikter som påhviler dem for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø.

Lovendringene rommer en ny aktivitetsplikt, samt en skjerpet aktivitetsplikt for tilfeller der ansatte krenker elever. Plikten pålegger skolen:

- å følge med
- å gripe inn
- å varsle
- å undersøke
- å sette inn tiltak

En egen Læringsmiljøplan er under utarbeidelse, i samarbeid med PPT. Planen skal ivareta elevenes rett til et trygt psykososialt skolemiljø, i tråd med lovendringene. Ambisjonen er at planen skal vedtas av Hovedutvalget for oppvekst og levekår før nyttår.

Der mennesker møtes og samhandler oppstår spenninger og mobbing forekommer. Også i Agdenes opplever noen elever at de mobbes. Det er viktig at de som jobber med barn og unge i skolene fortsetter å jobbe systematisk med å bekjempe mobbing på et så tidlig stadium som mulig. I tillegg er det avgjørende at resten av lokalsamfunnet bidrar slik at baksnakking og krenkelser ikke forekommer, verken i sosiale media eller i andre fora.

Hva er mobbing?

I Elevundersøkelsen er mobbing definert slik:

... gjentatt negativ eller «ondsinnnet» atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing.

- Stikkordene her er *ondsinnnet* og *ulikt styrkeforhold*

Motivasjon, mestring og læringsmiljø

Under temaet *Mestring* skårer årets 7.trinn generelt litt lavere enn både landsgjennomsnittet og tidligere 7.klasser.

Mestring handler om i hvor stor grad eleven klarer skoleoppgavene på egen hånd både på skolen og hjemme. Elever som har forventninger om å mestre skolearbeidet, opplever arbeidet som mer positivt, de er mer engasjerte, investerer mer innsats og er mer utholdende når de møter motstand. Det finnes ingen entydige svar på hvorfor disse elevene opplever lavere mestring enn andre. Mestringsfølelsen vil henge sammen med flere faktorer som støtte og forventninger i heimen og hos lærerne, men også selve klasse- og skolemiljøet.

I *Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med vurdering for læring* fra Nasjonalt kompetansemiljø i vurdering 2012, står det blant annet:

Vurdering for læring kjennetegnes blant annet av at læringsmål klargjøres, at vurderingskriterier deles, at lærer gir læringsfremmende tilbakemeldinger og at elevene vurderer sin egen læring. Dette korresponderer med motivasjonsfremmende faktorer som målorientering, kunnskap om hvordan prestasjoner kan forbedres, refleksjon over eget læringsutbytte og valg av læringsstrategier.

Som en ser i sitatet over viser forskning at mål og vurderingskriterier vil kunne påvirke elevenes motivasjon- og mestringsfølelse. Fra høsten 2017 er *Vurdering for læring* hovedsatsingen for skolene i Agdenes. Da vil de ansatte i skolene heve sin kompetanse på å lage gode læringsmål og vurderingskriterier. Det er slik å forvente at elevene på sikt vil oppleve større mestring.

Delskår	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Tenk på når du får arbeidsoppgaver på skolen som du skal gjøre på egen hånd. Hvor ofte klarer du oppgavene alene?	3,7	4,1	3,7	3,5
Tenk på når lærerne går gjennom og forklarer nytt stoff på skolen. Hvor ofte forstår du det som lærerne gjennomgår og forklarer?	3,7	4,1	3,6	3,5
Får du lekser som du greier å gjøre på egen hånd?	3,9	4,3	3,9	3,9

Agdenes kommune, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Mestring, Alle eierformer, Trinn 7, Begge kjønn

Elevene på 7.trinn skårer også litt lavere enn resten under *Felles regler*. Utdanningsdirektoratet sier på sine nettsider at:

Struktur, regler og rutiner er virkemidler for å fremme læring og trivsel på skolen. (...) Oppgaven til læreren er å styre organiseringen av klassen som system, gjennom strategier som skaper oversikt og gir struktur både for elevene og for læreren selv. Etablering av regler og rutiner er et virkemiddel for å fremme læring i klasserommet. Det har også betydning for gruppen som et sosialt system.

Elevene på 7.trinn har lavere mestringsfølelse og opplever i mindre grad enn andre å ha felles regler. Av sitatene ovenfor ser vi at dette er faktorer som gjerne knyttes sammen med elevenes klassemiljø. Det betyr at styrking av klassemiljøet gjennom gode relasjoner og samarbeid mellom elever, foreldre og ansatte vil være avgjørende for å endre elevenes opplevelser av mestring og felles regler. Hos PPT og i Utdanningsdirektoratets støttemateriell på internett, vil ansatte i skolen kunne få noe hjelp til å skape gode klassemiljø.

Delskår	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Vet du hvilke regler som gjelder for hvordan dere skal ha det på skolen?	4,6	4,2	4,2	4,1
De voksne sørger for at vi følger reglene for hvordan vi skal ha det på skolen	4,9	4,0	4,6	4,2
De voksne på denne skolen reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene.	3,2	3,3	3,7	3,1

Agdenes kommune, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Felles regler, Alle eierformer, Trinn 7, Begge kjønn

10.trinn opplever at de har færre *Faglige utfordringer* enn landsgjennomsnittet og tidligere elevkull sier. På Utdanningsdirektoratet sine nettsider heter det at:

Det er viktig at lærere legger til rette for elever med stort læringspotensial. Hvis enkelte elever som har spesielle evner og talent innenfor et fag eller felt ikke får den oppfølgingen de trenger, kan de bli lei, umotiverte eller utvikle negativ adferd.(...)

Forventningene til elevene må være både høye og realistiske, og læringsaktivitetene må være preget av utfordringer og driv. (...) Elevenes motivasjon og mestring kan styrke konsentrasjonen om arbeidet og gi mindre sosiale og emosjonelle vansker.

Elevene skal ha tilpasset opplæring. Gjennom sin planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen kan lærerne utnytte handlingsrommet i læreplanene for å imøtekomme elever som ønsker større faglige utfordringer. Læreplanene i fag gir et handlingsrom for å velge tilpasset innhold gjennom:

- ulikt lærestoff
- læringsstrategier
- arbeidsmåter
- organisering

Delskår	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Får du nok utfordringer på skolen?	4,2	4,1	4,1	3,8

Agdenes kommune, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Faglig utfordring, Alle eierformer, Trinn 10, Begge kjønn

Læringsresultat

Læringsresultat kan måles ved hjelp av ulike indikatorer. Det er lang tradisjon i å bruke standpunkt- og eksamenskarakterer etter endt grunnskole. I 2004 kom de første nasjonale prøvene, som også er egnet til å gjøre sammenligninger. Skolene kan på selvstendig initiativ også benytte seg av andre lokale, kartleggingsprøver for å vurdere elevenes mestring og læring. Lærerne i skolen gjør kontinuerlige vurderinger av elevene i henhold til læreplanen *Kunnskapsløftets* kompetansemål.

I denne kvalitetsrapporten vurderes læringsresultat på bakgrunn av data fra:

- Nasjonale prøver
- Eksamensresultat
- Grunnskolepoeng

Fordelene med overnevnte indikatorer er at de er standardiserte på nasjonalt nivå og retting av besvarelsene er anonyme og/eller rettes av dataprogram. Standpunkt karakterene etter 10.trinn og karakterene fra muntlig eksamen velges bort i denne rapporten ettersom de kan være påvirket av mellommenneskelige forhold mellom elev/lærer/sensor.

Nasjonale prøver

I små kommuner varierer resultatene på Nasjonale prøver mye fra år til år. I hovedtrekk har de største kommunene best resultater på Nasjonale prøver. Mange små kommuner har høye elevprestasjoner et gitt år, men resultatene varierer mye fra år til år. For kommuner med under 100 elever som deltar på prøvene, er det liten sammenheng mellom resultatene fra et år til et annet. Grunnen er at enkeltelevers resultater påvirker snittet langt mer i små kommuner enn i større kommuner. Effekten av enkelthendelser, for eksempel endringer i lærerkollegiet, vil også være betydelig større for små kommuner enn for store.

De Nasjonale prøvene i engelsk, regning og lesing gjennomføres i alle klasser på 5. og 8.trinn. På 9.trinn gjennomføres nasjonale prøver i regning og lesing. Slik evner de nasjonale prøvene å si noe om resultatene underveis i skoleløpet.

For skoleåret 2014-15 ble det innført en ny måleskala for nasjonale prøver. Her ligger det nasjonale snittet alltid på 50. Resultatene som går tilbake i tid viser at elevene på 5.trinn, både på Lysheim og Lensvik skole, stort sett ligger noe under landsgjennomsnittet. På ungdomstrinnet derimot snur trenden, og elevene i Agdenes gjør det noe bedre enn landsgjennomsnittet, til tross for årlige svingninger.

Trenden forsterker seg om vi legger sist års resultater til grunn: Elevene på 5.trinn presterte noe svakere enn gjennomsnittet sammenlignet med både Sør-Trøndelag og landet for øvrig, mens ungdomstrinnet ligger over landsgjennomsnittet. Dette er selvfølgelig svært tilfredsstillende, selv om vi fortsatt har noe å «hente» på barnetrinnet.

Uansett resultat må det jobbes kontinuerlig og godt for å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter, som måles i de nasjonale prøvene. Skolene i Agdenes har de siste par årene deltatt i den nasjonale satsingen *Ungdomstrinn i Utvikling*. Ett av de overordnede målene i satsingen er å øke elevenes kompetanse innen de grunnleggende ferdighetene. I skolene i Agdenes har de ansatte drevet utviklingsarbeidet i tett samarbeid med NTNU, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.



Tabell 5: Nasjonale prøver

	Agdenes 2014-15	Agdenes 2015-16	Agdenes 2016-17	Sør- Tr.lag 2015-16	Sør- Tr.lag 2016-17	Nasj. - alle år
Engelsk 5. trinn	49	38	47	50	50	50
Regning 5. trinn	47	43	47	50	50	50
Lesing 5.trinn	48	43	45	50	50	50
Engelsk 8.trinn	49	43	51	50	50	50
Regning 8.trinn	51	48	50	50	50	50
Lesing 8.trinn	51	46	52	50	50	50
Regning 9.trinn	51	53	54	53	53	50
Lesing 9.trinn	53	52	54	53	54	50

Eksamensresultat

Ved utgangen av 10.trinn har elevene en *skriftlig eksamen*. Alle elevene trekkes ut for eksamen i enten engelsk, matematikk eller norsk. (De som kommer opp i norsk har to dager med eksamen, en til hovedmål og en til sidemål). Oppgavene er standardiserte og utformet av Utdanningsdirektoratet. Oppgavene rettes anonymt av eksterne sensorer.

Etter den skriftlige eksamen trekkes alle elevene til en lokal, *muntlig eksamen*. Den er laget av elevens faglærer. Under selve eksamen er det en ekstern og en intern sensor. Den interne er elevens faglærer. Om det er uenighet ved karaktersetningen, avgjør den eksterne sensoren utfallet.

Trenden nasjonalt er at elevene jevnt over skårer høyere på lokalt gitt, muntlig eksamen enn ved den skriftlige og standardiserte. Vi benytter i denne rapporten resultatene fra den sentralt gitte, skriftlige eksamen da den egner seg best til sammenligning mellom skoler, på grunn av lik utforming og anonym retting.

Tabellen nedenfor viser gjennomsnittskarakterene tilbake til skoleåret 2009-10. Resultatene fra Agdenes har til dels store svingninger. Det skyldes at gruppene er små og det gir store utslag på statistikken. Slik er det mest hensiktsmessig å studere resultatene over flere år, og se etter trender i resultatene. Ved å sammenligne med nasjonalt nivå gjennom flere år, kan vi få et mer realistisk inntrykk av våre elevers samlede kompetanse etter endt grunnskole.

Til tross for noen svingninger, har elevene fra Agdenes jevnt over mange år hatt et godt karaktersnitt sammenlignet med landet forøvrig. Våren 2017 derimot, har elevene fra Agdenes svakere resultat enn før, også sammenlignet med landsgjennomsnittet. På grunn av små klasser og årlige variasjoner, er det vanskelig å si om dette vil vedvare.



Tabell 6: Gjennomsnittskarakterer

	Skoleår	Agdenes	Nasjonalt
Engelsk skriftlig Eksamen	09-10	4,0	3,8
	10-11	3,2	3,8
	11-12	4,6	3,8
	12-13	3,9	3,8
	13-14	4,0	3,7
	14-15	-	3,7
	15-16	3,9	3,6
	16-17	3,6	3,8
Matematikk skriftlig Eksamen	09-10	3,0	3,2
	10-11	3,8	3,1
	11-12	3,3	3,1
	12-13	-	3,1
	13-14	-	3,0
	14-15	3,0	2,9
	15-16	-	3,3
	16-17	-	3,4
Norsk hovedmål skriftlig Eksamen	09-10	3,9	3,5
	10-11	-	3,5
	11-12	3,6	3,4
	12-13	-	3,4
	13-14	3,2	3,4
	14-15	3,6	3,4
	15-16	3,5	3,5
	16-17	-	3,4
Norsk sidemål skriftlig Eksamen	09-10	4,0	3,3
	10-11	-	3,2
	11-12	3,9	3,3
	12-13	-	3,2
	13-14	3,5	3,1
	14-15	3,8	3,1
	15-16	3,5	3,2
	16-17	-	3,3

Fra Agdenes mangler enkelte resultat av den grunn at gruppene har vært for små til å publiseres eller at ingen har tatt den eksamen det året

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng gir uttrykk for elevenes samlede kompetanse i alle fag etter endt grunnskole. Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer. Deretter ganges gjennomsnittet med 10. Elever som har færre enn halvparten gyldige karakterer er ikke med i beregningene. De siste årene har elevene i Agdenes ligget over landsgjennomsnittet i grunnskolepoeng, men sist skoleår skåret vi svakere enn snittet. Vi må avvente flere resultat før vi kan konkludere med at den gode trenden eventuelt har snudd.

Tabell 7: Grunnskolepoeng

10.trinn								
Indikator og nøkkeltall	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Agdenes	37,2	37,9	41,7	40,9	43,4	42,0	42,1	39,5
Nasjonalt	39,9	39,9	40,0	40,1	40,4	40,8	41,2	41,4

Analyse av læringsresultatene i en lokal kontekst

Ut fra de nasjonale prøvene alene kan det se ut til at barnetrinnene i Agdenes fortsatt bør jobbe godt med de grunnleggende ferdighetene, om resultatene skal forbedres. Tidlig innsats er sentralt for å bevare elevenes mestringfølelse og motivasjonen for skole.

Eksamensresultatene og grunnskolepoengene gir en oversikt over elevenes samlede kompetanse etter endt grunnskole, og elevene fra Agdenes har i mange år hatt bedre resultat enn landsgjennomsnittet, men i år er det motsatt. Dette er en påminnelse om at gode resultat er et kontinuerlig arbeid. Resultatene svinger fra år til år og er vanskelige å forutse. Vi vet også at frafallet i den videregående opplæringen kan ha sterk årsakssammenheng med elevenes prestasjoner i grunnskolen. Det betyr at vi fortsatt må ha et høyt læringstrykk med engasjerte elever og lærere.

Prestasjoner på barne- og ungdomstrinnet må ses i det helhetlige opplæringsløpet, som også omfatter barnehagen. Sårbare og utsatte barn tjener på å gå i barnehage, når disse er av god kvalitet. Et systematisk og tett samarbeid om overgangen til skolen er også av stor betydning. I Agdenes har vi en egen plan for overgangen mellom barnehagen og skolen, og vi erfarer at dette har gitt god effekt. I tillegg er det opprettet en 40 % stilling som skal ivareta det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagene.

Årets resultater viser at skolene Agdenes fortsatt må ha stort fokus på både elevenes, og de ansattes læring, for stadig å bli bedre. Frafallet fra videregående opplæring har heldigvis blitt mindre for våre elever de siste to årene. Men, så lenge noen av våre fortsatt faller fra, har vi en viktig jobb å gjøre.

Lokale måleindikatorer

De lokale, visjonære målsettingene finner vi i Kommuneplanen for Agdenes og i skolenes egen visjon:

Kommuneplan for Agdenes – Samfunnsdelen 2015 – 2025, om grunnskolen:

Skolene har videreutviklet sine lokale læreplaner, som bygger på læreplanverket Kunnskapsløftet (2006). Skolene skal gjennomføre den skolebaserte kompetansehevingen som bygger på Stortingsmelding 22, «Motivasjon, mestring, muligheter.» Målet er å sikre elevene bedre læring gjennom å styrke elevenes motivasjon og grunnleggende ferdigheter. Spesielt ungdomstrinnet skal gjøres mer variert og praksisorientert, slik at elevene opplever større grad av mestring, noe som viser seg å ha positiv effekt for å hindre frafall fra videregående opplæring.

Skolene har hatt en svak nedgang i elevtall de siste ti årene, og har medført en reduksjon av antall lærere, men god rekruttering av kompetente lærere vil være viktig i tiden som kommer. I tillegg vil kompetanseheving av fast ansatte være avgjørende for å ha nødvendig bredde og kvalitet i skolene. Gjennom nettverksarbeid i Orkdal/Øy regionen utvikler vi oss i takt med naboskolene, som sogner til de samme videregående skolene. Det vil være viktig å skape inkluderende og mangfoldige skolemiljø, hvor gamle og nye elever vil trives, samt vokse både faglig og sosialt, uansett hvilket utgangspunkt de har.

Visjon for skolene i Agdenes:

TRYGGHET – TRIVSEL – MESTRING – LÆRING

Fokusområdene i Agdenes

I *Kvalitetsplan for skolene 2016-2020* finner vi fokusområdene som skal være en rettesnor for de ukentlige planene og det daglige arbeidet med elevene:

- Det hele mennesket
- Lokalsamfunnet
- Skrivning

I det følgende beskrives hvert enkelt fokusområde, for deretter å evalueres i en lokal kontekst.

Det hele mennesket

Dette fokusområdet rommer formålsparagrafen i Opplæringsloven og den generelle delen av *Kunnskapsløftet* (2006). Det skal ivareta kravet til et godt psykososialt skolemiljø og drive anti-mobbearbeid. De tre første begrepene i visjonen for skolene i Agdenes, **Trygghet – Trivsel – Mestring** (– Læring) hører hjemme her. Uten at elevene føler trygghet og trives, vil de ikke være i stand til å mestre, som rammer evnen til å lære.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring. De skal rustes til å beherske en kompleks framtid med raske endringer, gjennom mulighetene til livslang læring. I følge læreplanen *Kunnskapsløftet* skal alle elever mestre fem grunnleggende ferdigheter som å regne, skrive og lese, samt beherske muntlige og digitale ferdigheter. Elevmedvirkning, dannelse og demokratiforståelse er viktige tema om vi skal videreføre det velstandssamfunnet vi har i dag.

De første årene etter at *Kunnskapsløftet* ble innført, var det et enormt fokus på del to; fagplanene med kompetansemål, som var noe nytt i norsk sammenheng. Det medførte at den generelle delen, som ivaretar formålsparagrafen og overordnede mål for opplæringen, samt det verdimeslige, kulturelle og kunnskapsmessige grunnlaget for skolen, kom litt i bakgrunnen. I Agdenes vil vi løfte fram de grunnleggende verdiene og ferdighetene som er med på å skape trygge elever som trives og mestrer.

Målsetting

Elevene skal oppleve trygghet, trivsel og mestring, utvikle sine ferdigheter og få opplæring som er tilrettelagt deres evner og forutsetninger.

Kvalitetsplan for skolene i Agdenes 2016-2020

Lærer Trine Lystad, ved Lensvik skole forteller hvordan de jobber med *Det hele mennesket* etter den generelle delen av læreplanen:

Mitt valg på småtrinnet.

Mitt valg er et opplegg hvor elevene lærer strategier på godt skolemiljø og sosiale ferdigheter. Vi har satt av 30 minutter nesten hver uke hvor vi jobber med dette. Da tar vi utgangspunkt i en problemstilling og diskuterer hvordan vi kan gjøre/løse dette på best mulig måte for at alle skal ha det bra på skolen. Elevene har mange gode forslag på hvordan ting kan gjøres. Etterpå må de løse en oppgave for å trene på det vi har snakket om. I løpet av uken får de små praktiske oppgaver som må gjøres for å innarbeide ting vi har snakket om.

Vi gleder oss til et måltid vi har laget sammen!



Vurdering av *Det hele mennesket* i en lokal kontekst

I Læreplanens *Generelle del* utdypes verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf og de overordnede prinsippene for grunnopplæringen. Den beskriver det forpliktende grunnsynet som skal prege og støtte pedagogisk praksis i skolen. Alle som arbeider i opplæringen, plikter å la dette grunnsynet gjennomsyre deres arbeid med planlegging, gjennomføring og videreutvikling av all opplæring.

Den 1.september ble en ny generell del vedtatt, bl.a. med nytt navn **Overordnet del**. Det er pr. dd. ikke bestemt når den nye overordnede delen skal tre i kraft og erstatte den gamle.

Fra høringsutkastet til **Overordnet del** – verdier og prinsipper; 1. Opplæringens verdigrunnlag

Gjennom opplæringen skal elevene tilegne seg verdier som gir retning for deres livsutfoldelse, og de skal forberedes til å bli kloke og handlekraftige samfunnsborgere. Disse verdiene er grunnmuren i skolens virksomhet, og skolen må ivareta og gjøre dem levende gjennom kunnskapsformidling, holdningsarbeid og i møte med hver enkelt elev.

I sitatet fra *Overordnet del* ser man at skolen har en stor og svært ansvarsfull oppgave i å gjøre elevene til kloke og handlekraftige samfunnsborgere. Disse ambisiøse målene skal nås ved at elevene opplever trygghet, trivsel og mestring – og blir gitt en opplæring tilrettelagt sine evner og forutsetninger. Dette er det vanskelig å måle, men *Elevundersøkelsen* kan gi noen indikatorer, sammen med elevene og foreldrenes direkte tilbakemeldinger til skolen.

De fleste lærerne i Agdenes sier at de synliggjør og ivaretar grunnverdiene i læreplanens *Generelle del*. Men i egenrevisningene fra i vår, ser vi at relativt mange mener at dette må det jobbes mer med.

ELEVENES LÆRING OG MESTRING	1	2	3	4	5
Lærerne synliggjør og ivaretar den generelle delen av læreplanen i alle læreplaner («Det hele mennesket»)		3 %	19 %	59 %	19 %

Den nye *Overordnede delen* skal aktualiseres skolens verdigrunnlag og løfte fram verdier og prinsipper igjen, da det er en allmenn oppfatning at dette alt for lenge har kommet i skyggen av fagplanene.

I Agdenes er det tenkt at den nye delen skal implementeres i 2018. Når lærerne våre får tid til å bli kjent med ny *Overordnet del*, og vurderer hva dette innebærer for dem, skal det påvirke planlegging og gjennomføring av all undervisning.



Lokalsamfunnet

Kunnskapsløftets del to inneholder blant annet læreplaner i fag, og beskriver kunnskapsmål som elevene skal nå på ulike klassetrinn. Disse målene er overordnede og lite konkrete. Den enkelte skole og lærer, må bryte ned kunnskapsmålene slik at de passer inn i den aktuelle skolen og lokalsamfunnet den er en del av. Fra Kunnskapsdepartementet er det ofte poengtert at den lokale forankringen er vesentlig, og må synliggjøres i målene på elevenes arbeidsplaner.

Agdenes har hatt synkende innbyggertall. Gjennom styrket lokal identitet håper vi flere vil flytte tilbake til hjembygda etter endt utdanning.

Vi går en spennende tid i møte, med kommunesammenslåing. Det er viktig at elevene våre får god lokal identitet, gjennom solid kjennskap til egen historie og geografi, næringsliv og samfunn.

Målsetting

Elevene skal ha god kjennskap til egen lokalhistorie og geografi, næringsliv og samfunn.

Kvalitetsplan for skolene i Agdenes 2016-2020

Lærer Sissel Indergård, ved Lensvik skole forteller hvordan de jobber med Lokalsamfunnet:

Temadager for 6. klasse

Temaet for disse dagene er *Kommunen vår*

Kompetansemål: *Kjenne att historiske spor i eige lokalmiljø(...)/fortelle om hovudtrekk ved samfunnsutviklinga i Noreg frå vikingtida til slutten av dansketida(...)*

Vi besøker ulike steder i kommunen vår. Turen til Leksa er en flott tur hvor også det sosiale står sentralt. Her får elevene fra Lensvik- og Lysheim skole bli bedre kjent med hverandre og samtidig lære litt om kommunens eldre historie fra steinalderen og vikingtida.

Vi har vært heldige og fått fortalt historier fra denne tida av noen som kjenner denne øya og historiene som finnes der godt. Deretter drar vi ut for å se etter spor fra steinalderbosetting og gravhauger i naturlandskapet.

På kvelden drar vi ut til et veldig fint og spennende område på utsiden av øya. Her finnes det rester av bunkerser og kanonstillinger som ble brukt under 2. verdenskrig.



Vurdering av Lokalsamfunnet i en lokal kontekst

I egenvurderingene fra i vår svarer lærerne i Agdenes at de i stor grad tilstreber et lokalt tilsnitt i undervisningen sin. Dette til tross er det 18 % som er litt usikre om de vektlegger det lokale i tilstrekkelig grad. Høsten 2017 startet skolene opp med satsingen *Vurdering for læring*. I dette ligger det mye kollektivt arbeid med blant annet læreplaner. På denne måten vil god praksis bli delt og lærere som hittil har strevd med å få til det lokale tilsnittet, kan finne støtte hos kollegaer.

ELEVENES LÆRING OG MESTRING	1	2	3	4	5
Lærerne tilstreber et lokalt tilsnitt i alle læreplaner/fagplaner («Lokalsamfunnet»)			18 %	57 %	25 %

Det vil også være lønnsomt å dra veksler på lokalt næringsliv, lag og organisasjoner for å ivareta målsettingen om at elevene skal ha god kjennskap til egen lokalhistorie og geografi, næringsliv og samfunn.

Skriving

Skriving er en av de fem grunnleggende ferdighetene som alle elever skal beherske, i følge *Kunnskapsløftets* generelle del. De grunnleggende ferdighetene er innarbeidet i kompetansemålene i alle fag gjennom hele skoleløpet. Dette innebærer for eksempel at skriving er et redskap for kunnskapsutvikling i alle fag, samtidig som man gjennom skriving viser måloppnåelse i fagene. Skriving som grunnleggende ferdighet skal:

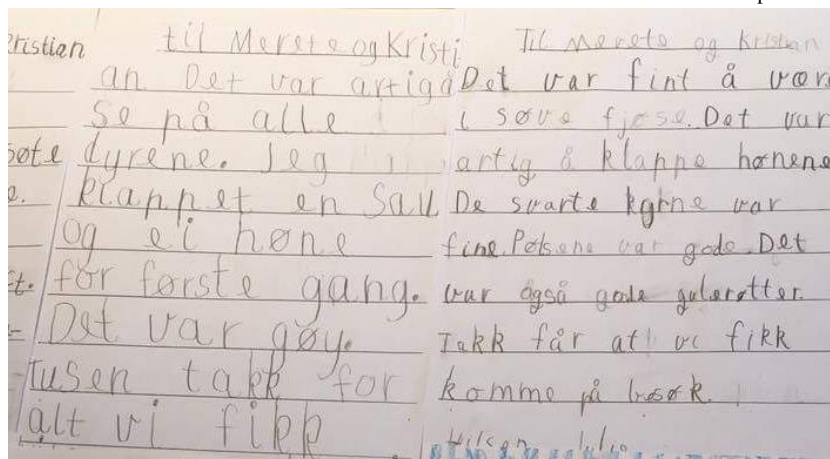
- gi støtte og hjelp til å fremme læring i fagene
- gi tilgang til ressurser for demokratisk deltakelse
- gi tilgang til ressurser for deltakelse i yrkeslivet
- være et redskap for utviklingen av egen identitet

I foregående periode har *lesing*, som også er en grunnleggende ferdighet, vært et av fokusområdene for skolene i Agdenes. Slik er det en naturlig videreføring å nå satse på skriving. Elever som ikke mestrer den grunnleggende ferdigheten å skrive, vil ha store problemer gjennom hele sin skolegang. I verste fall vil eleven droppe ut av videregående opplæring.

Målsetting

Elevene som går ut av skolen skal mestre grunnleggende ferdigheter i skriving, slik at de blir i stand til å delta i videre skole- og yrkesliv.

Kvalitetsplan for skolene i Agdenes 2016-2020



Lærer Anita Stenhaug, ved Lysheim skole forteller hvordan de jobber med *Skriving som grunnleggende ferdighet, i alle fag:*

Hvor kommer maten fra?

Helt siden skolestart i høst har 1.-2. trinn fundert over hvor all maten egentlig kommer fra. Dette er et stort tema, og vi har jobbet tverrfaglig hvor alle fagene har fått sin plass.

Vi startet med høsting av bringebær og blåbær i skogen. Der fant vi også andre spiselige vekster som hasselnøtter, rognebær, sopp, heggebær og tyttebær. Rips fikk vi også plukke i en hage. Andre typer hagebær har vi sett på bilder av, snakket om og lært navnene på.

På skolen ble bærene veid. Det var mange store tall som til slutt ble lagt sammen ved hjelp av kalkulator. Elevene skrev ned tallene som kom fram på vekta for hver bøtte som ble veid. Det var tall på enerplass, tierplass, hundrerplass og tusenplass. Posisjonssystemet ble gjennomgått og elevene fikk trene på å si og skrive store tall. Vi snakket om gram og kilo også. Av bærene ble det syltet og saftet. Noen bær ble fryst hele. De skal brukes senere i høst/vinter til kaker, desserter og smoothie. Elevene har lært navnene på de ulike vekstene, funnet ut hvor og hvordan de vokser, hvordan de smaker og hva vi kan lage av dem.

Gårdsbesøk har vi også vært på. Der var det mange sauer, kyr og noen høner. Vi fikk vite hva de ulike dyra gir oss av mat, men også at vi får både ull og skinn fra noen av disse dyra. Senere i høst skal vi få komme tilbake og se på at sauene blir klipt. Elevene skal nærmere jul tove grytekluter. Bonden gav oss egg, flekk og en lammebog. På skolen skal vi lage pannekaker med stekt flekk og blåbærsyltetøy. Det blir også fårrikål av lammekjøttet etter hvert.

Potetoptaking har elevene også deltatt på. Potetene ble sortert til matpotet og settepotet. Til våren skal vi få komme tilbake og hver elev skal sette 5 poteter. 5 poteter på hver elev og dere er 7 elever. Hvor mange settepoteter trenger vi da? Dette fant elevene ut – stegtelling med 5 om gangen til alle var telt med. Alle potetene ble til slutt telt opp. Fin trening på rekketelling med tieroverganger. De fikk også poteter med tilbake til skolen.

Vi skal på to gårdsbesøk til. I det ene produseres det kylling. Det andre er et samdriftsfjøs med melkerobot. Der skal vi få ei stor bøtte med melk. Da skal vi fløte av fløten, syrne den til rømme og til slutt kjerne smør. Litt av melka skal vi skille i ostestoff og myse så vi får se hva hvit- og brunost blir laget av.

I forbindelse med dette arbeidet har det vært mye lese- og skrivetrening. De har skrevet hva de har sett, opplevd og lært. De har skrevet brev til de vi har vært på besøk hos og takket for det vi har fått. Oppskrifter er skrevet ned. De må lese oppskrifter for å finne ut hvilke ingredienser de trenger og hvor mye de må måle opp når de skal laget noe. Sanger, rim og regler har de også lært gjennom dette prosjektet.

Svært fysisk aktive har disse elevene vært denne høsten gjennom mange turer i skogen og på gårdsbesøk. I tillegg til det faglige, legges mye sosial trening inn i undervisningen. Elevene samarbeider om veldig mye og utvikler seg på den måten sosialt. Dette er viktig for den enkelte og for hele gruppa. Vi får sosialt flinkere barn, og samtidig et bedre læringsmiljø. Slik legger vi også vekt på den generelle delen i Kunnskapsløftet.



Vurdering av *Skriving* i en lokal kontekst

Gjennom utviklingsarbeidet *Ungdomstrinn i Utvikling* og deltakelse i doktorgradsstudiet til stipendiat Kåre Hauge ved NTNU, vet vi at skolene har jobbet godt med fokusområdet *skrivning*. Lærerne selv sier seg også fornøyd med innsatsen gjennom egenevalueringen som ble gjort i vår.

ELEVENES LÆRING OG MESTRING	1	2	3	4	5
Lærerne legger vekt på skrivning i alle fag («Skriving som grunnleggende ferdighet»)			3 %	68 %	29 %

I den tiden satsingen *Ungdomstrinn i Utvikling* og fokus på *Skriving* har pågått, (fram til sommeren 2017), har vi hatt en ressurslærer ansatt i 20 % stilling. Den har vært brukt til å bistå lærerne i kommunen med *Skriving*. Det har vært en god støtte for de av lærerne som har benyttet seg av henne.

Nå fra høsten 2017 fases *Skriving* som fokusområde ut, men vil kunne spores i lærernes praksis i lang tid framover. Den nye satsingen *Vurdering for Læring* vil også kunne romme skrivingen i en særstilling. Det vil bli vurdert om *Kvalitetsplanen for skolene i Agdenes 2016-2020* bør revideres for å få inn det nye fokusområdet; *Vurdering for læring*.

Nasjonale endringer som påvirker skolene

Fra høsten 2017 vil flere områder påvirke hverdagen til elever og ansatte i skolene våre:

Endringer i Opplæringsloven kapittel 9a: elevenes skolemiljø

Endringer om elevenes skolemiljø kommer som følge av ønsket om å få ned omfanget av mobbing og opplevelsen av utrygge skolemiljø. De nye reglene om skolemiljø i har en ny aktivitetsplikt til erstatning for dagens handlings- og vedtaksplikt, samt en skjerpet aktivitetsplikt for tilfeller der ansatte krenker elever.

Aktivitetsplikten består av fem delplikter. Alle som arbeider på skolen har:

- Plikt til å følge med
- Plikt til å gripe inn
- Plikt til å varsle
- Plikt til å undersøke
- Plikt til å sette inn tiltak



Med lovendringene vil Fylkesmannen få en mer aktiv rolle enn tidligere, noe man antar vil gi en bedre rettssikkerhet for elevene som blir mobbet. Skoleeiers plikter skjerpes, og det er gitt anledning å ilegge kommuner som ikke etterlever lovverket, tvangsmulkt.

Endringene i loven om elevenes skolemiljø medførte at vi måtte gjøre om våre rutiner i arbeidet med elevenes psykososiale skolemiljø. For å sikre oss at alle elever, foreldre og ansatte blir kjent med forandringene har skolelederne laget en implementeringsplan. Planen sørger for innarbeidelse av nye rutiner i håndtering av mobbing og etablering av trygge skolemiljø. Videre lages en handlingsplan for å sikre det systematiske arbeidet med elevenes skolemiljø og mobbing. PPT er vår samarbeidspartner i dette arbeidet.

Ny Overordnet del i Kunnskapsløftet

Kunnskapsløftet (2006) er den forskriften som gir føringene for innholdet i skolen, og elevenes rett til undervisning. Dette læreplanverket har to hoveddeler, en generell del og læreplaner for de ulike fagene. Den generelle delen vil bytte navn til *Overordnet del*, og den utdyper formålsparagrafen i opplæringsloven og fremhever skolens brede verdi-, lærings- og kunnskapssyn. Føringene gjelder på tvers av fag og setter opplæringen i en bredere kontekst enn læreplanene i de enkelte fagene.

Det er flere grunner til at Regjeringen nå har valgt å fornye den generelle delen av læreplanverket. For det første er det 24 år siden sist endring, og mye har forandret seg. Den andre årsaken er at skolens verdigrunnlag bør løftes mer fram. Mange skoler har hatt for stort fokus på innholdet i fagplanene og «glemt» at verdi- og læringssyn skal gjennomsyre alle fag.

Ansatte i skolene skal drøfte hva endringene vil innebærer for dem, og for deres praksis. I vårt nye utviklingsarbeid *Vurdering for læring* vil det også være naturlig å stille til verdigrunnlaget i skolen. Som nevnt ovenfor har Kunnskapsdepartementet enda ikke bestemt når lovendringene skal tre i kraft.

Kompetansehevingen Vurdering for læring (VFL)

Vurdering har stor innvirkning på elevenes læring. En god vurderingspraksis motiverer og har læring som mål. Elever lærer best når de forstår hva de skal lære og hva som forventes av dem.

I forskrift til Opplæringsloven står det at det skal være kjent for elevene hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen (§3-1). Når elevene vet hva de skal lære og hva de blir vurdert etter, blir også vurderingen mer forutsigbar for dem.

Arbeid med kompetansemål, kjennetegn og kriterier i opplæringen, er en forutsetning for at elever får oversikt over:

- hvor de er i sin læring
- hvor de skal
- hva de bør gjøre for å komme videre i læringen

Sammen med de andre kommunene i Orkdal/Øy regionen har Agdenes gått inn i et samarbeid med Høgskolen i Lillehammer om et nett- og skolebasert utviklingsarbeid, som vil gå ut 2018. Skolebasert kompetanseutvikling innebærer at skolen, med ledelsen og hele det pedagogiske personalet, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten er å utvikle skolens samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning og samarbeid. I tillegg har kommunene inngått et samarbeid med NTNU og professor Eirik Irgens. Han gir skolelederne «verktøy» for å lede utviklingsarbeidet ved egen skole.

Kommunene i nye Orkland har også etablert et rektornettverk hvor rektorer vil møtes for faglig påfyll og erfaringsdeling. I noen samlinger vil også alle lærerne i nye Orkland bli invitert.

I vårens undersøkelse blant lærerne i Agdenes ser vi at alle lærerne allerede anerkjenner at underveisvurdering er viktig i elevenes læring og mestring, og synliggjør dette:

ELEVENES LÆRING OG MESTRING	1	2	3	4	5
Elevene og deres foreldre vet hva som kreves og vektlegges i vurderingen for å nå de ulike kompetansemålene i fagene			19%	48%	33%



Ny Stortingsmelding (21): Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen

I mars kom stortingsmeldingen som vil ha innvirkning på skoler, barnehager og tverrfaglig samarbeid i kommunene.

Tidlig innsats er avgjørende for å gi alle barn og unge en opplæring som rustet dem for fremtiden. Regjeringen foreslår derfor å gi kommunene en plikt til å tilby intensiv opplæring til elever som henger etter i lesing, skriving eller regning på 1. – 4. trinn. For at kvalitetsforskjeller mellom skoler og innad på skoler skal bli mindre, vil regjeringen definere tydelige krav og forventninger til lokale myndigheter. Regjeringen vil legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner skal få handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling, slik at de kan finne løsninger som er tilpasset lokale behov. Lærere og skoleledere skal få gode muligheter til å bygge og videreutvikle profesjonelle fellesskap.

Vi vet enda ikke hvordan regjeringens ambisjoner er tenkt i praksis, mer konkrete føringer vil komme. Men at det vil bli krav om tett og forpliktende samarbeid mellom skoler og barnehager, er sannsynlig. Erfaringer tilsier at en god overgang fra barnehagen til skolen er viktig for eleven. Krav til økt samhandling mellom sektorene vil også bli mer aktuelt, for å hjelpe hele familier – og ikke bare barnet. Barnet kan ofte bare være «symptomet» på familiens utfordringer. Et slikt samarbeid har vi allerede etablert i Agdenes, men det er fortsatt behov for tettere samhandling for å kunne sette inn tidlige tiltak. Utfordringene i en liten kommune er mangelen på spesialiserte tjenester. I slike tilfeller prøver vi å skaffe eksternt hjelp, eller søker å tilpasse de tjenestene vi har. I en ny og større kommune vil nettopp slike oppgaver løses bedre, da tjenestetilbudet vil bli mer spisset.

Avslutning og konklusjon

Opplæringsloven § 13-10 gir kommunen ansvaret for at kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt. Kommunen skal ha et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt. Denne kvalitetsrapporten har hatt til hensikt å gjøre en slik vurdering.

Elevene i Agdenes har et godt skoletilbud. Det kan vi slå fast ved hjelp av ulike indikatorer. Vi har dyktige lærere og ledere, som jobber mot felles mål og det har gitt resultat. Men, for dette skoleåret, har det vært vanskelig å rekruttere nok kvalifiserte lærere. Antall søkere til lærerstillingene har gått ned. Det er ikke en ønskelig situasjon. Spesielt har det vært vanskelig å skaffe kvalifiserte lærere til Lysheim skole. Lærere i dag søker seg til større fagmiljø. Dessverre er dette en utfordring en ser over hele landet. Antall studenter som søker seg til lærerutdanningen går ned og de ønsker seg til byer og større skoler. Vi har erfart at det å ansette lærere med lokal tilknytning er lønnsomt, sjansene for at de takker ja og blir værende, øker.

For å rekruttere dyktige lærere i framtiden blir det viktig å appellere til potensielle kandidater i egen kommune. Det kan være blant de helt unge, men også det å støtte videreutdanning eller omskolering av allerede dyktige medarbeidere, er mulig. Uten kvalifiserte lærere vil vi som kommune ikke oppfylle opplæringsloven eller tilby elevene undervisning av høy nok kvalitet.

Statistikker og data som er lagt fram i denne rapporten underbygger at vi i Agdenes tilbyr god undervisning. I tillegg har Lensvik skole blitt vurdert av både stipendiat Kåre Hauge fra NTNU og eksterne skole-vurderere i regi av Orkdal/Øy og Utdanningsdirektoratet. Begge vurderte og analyserte skolen som en lærende organisasjon av høy kvalitet, både i utviklingsarbeid og drift. Lysheim skole skal gjennomgå eksternt skolevurdering i skoleåret 2017/2018. Lærernes innsats er også positiv om vi ser på hvordan de evaluerte seg selv i forhold til hvordan de jobber med de tre fokusområdene i *Kvalitetsplan for skolene i Agdenes 2016-2020*.

SKOLELEDERROLLEN	1	2	3	4	5
Skolens ledelse sikrer at resultater brukes systematisk som grunnlag for videreutvikling av pedagogisk praksis			7%	74%	19%
Skoleleder stiller tydelige krav, kombinert med støtte til lærerne			4%	59%	37%
Skoleleder stiller tydelige krav til læringsmiljøet			4%	46%	50%
SKOLEN SOM LÆRENDE ORGANISASJON	1	2	3	4	5
Det er godt samarbeid og åpenhet for refleksjon og deling av kunnskap i skolen				32%	68%
Lærerne samarbeider om elevenes læring			3%	36%	61%
Administrativt nivå i kommunen bidrar med god(styrings)informasjon		15%	30%	44%	11%
Administrativt nivå i kommunen veileder og støtter i utviklingsarbeidet		11%	30%	52%	7%

Sentralt i utviklingsarbeidet er rektor og mellomlederne i skolen. De skal lede den skolebaserte kompetansehevingen som alle ansatte er en del av. Evalueringen som ble gjennomført i vår hadde spørsmål som gikk på ledelsens evne til støtte, veilede, stille krav og legge til rette for organisasjonsutvikling. De ansattes vurdering av lederrollen viser at de opplever denne som svært god. Rektorene og mellomlederne oppfattes som gode til å støtte og stille tydelige krav, noe som medfører trygge arbeidsmiljø og høy grad av jobbtilfredshet.

I vurderingene av skolen som lærende organisasjon er det også høy skåre, om en ser bort fra punktene som går på administrativ ledelse. Her kan det være et utviklingspotensial, på grunn av større spredning i svarene. Det vil være viktig å få rede på hva de ansatte mener med denne responsen. Dette må kartlegges før man eventuelt tar stilling til endringer.

Vi er på vei inn mot ny kommune og det vil påvirke også det som skjer i skolene. Som beskrevet tidligere i rapporten er en del felles prosjekt satt i gang. Spesielt lederne deltar i nettverk og kompetanseheving, med ledere fra de andre Orkland kommunene. Slik vil vi nærme oss hverandre gradvis ved å delta i de samme utviklingsprosjektene og nettverkene for å få lik forståelse.

Det er godt driv over skolene og det oppnås jevnt over tilfredsstillende resultat, men vi må fortsatt ha høyt trykk på både trivsel og opplæring i de grunnleggende ferdighetene hos elevene. Vi ser at mobbetallene og frafallet i Agdenes varierer for mye fra år til år, slik kan vi ikke si oss helt fornøyd.



Kilder:

Kvalitetsplan for skolene i Agdenes:

<https://www.agdenes.kommune.no/getfile.php/3531255.1540.xvtfdyypqa/Kvalitetsplan+for+s kolene+2016+-+2020.pdf>

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova), kapittel 9a:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_11#§9a-1

Læreplanverket Kunnskapsløftet(2006) <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Overordnet del av Læreplanverket – verdier og prinsipper:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/ac9720408d464a83a7926f33dbcb7616/horingsutkast-fra-kunnskapsdepartementet-10.03.17--overordnet-del---verdier-og-prinsipper.pdf>

Skoleporten: <https://skoleporten.udir.no/>

Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med vurdering for læring fra Nasjonalt kompetansemiljø i vurdering 2012:

https://www.udir.no/PageFiles/35149/Ungdomstrinnet_Bakgrunnsdokument_vurdering_for_laring_vedlegg_4.pdf

Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/>

Utdanningsspeilet: <http://utdanningsspeilet.udir.no/2017/>

